

> Retouradres Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Mevrouw ir. C.E.G. van Gennip MBA
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Onze referentie

Uw referentie

Datum 10 augustus 2023
Betreft Wet handhaving sociale zekerheid

Geachte mevrouw Van Gennip,

Op 11 juli 2023 is de *Wet houdende algemene regels van handhaving in de sociale zekerheid (Wet handhaving sociale zekerheid)* voor advies aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) toegezonden. De adviestermin van ATR verloopt op 5 september 2023. Met dit advies stuurt het college u zijn bevindingen.

Context

Fraude in de sociale zekerheid is sinds de invoering van *Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving* (ook wel: Fraudewet) in 2013 zwaar bestraft. Met het oog op het draagvlak voor de sociale zekerheid moesten werkende burgers er namelijk vanuit kunnen gaan dat alleen mensen die er recht op hadden, een uitkering kregen. In de praktijk had dit tot gevolg dat mensen die een kleine fout maakten, hard gestraft konden worden. Daarom is steeds meer afstand genomen van deze aanpak en is er meer aandacht gekomen voor maatwerk en het hanteren van de menselijke maat.

Inhoud van het voorstel

Dit wetsvoorstel introduceert één handhavingsinstrumentarium voor alle sociale zekerheidswetten. Het doel van dit voorstel is om passend handhaven mogelijk te maken bij het opleggen van boetes en maatregelen, waarbij het bestuursorgaan onderscheid kan maken tussen een foutje en opzettelijk misbruik. Het nieuwe regime biedt meer ruimte voor het bestuursorgaan om rekening te houden met persoonlijke omstandigheden. Bestuursorganen krijgen de daarvoor benodigde informatie tijdens het toelichtingsgesprek dat dit voorstel introduceert.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

De handhaving van sociale zekerheidswetten kan leiden tot disproportionele effecten. Een kleine fout kan onevenredig grote gevolgen hebben. Op dit moment biedt het handhavingsregime slechts beperkt ruimte om dit te voorkomen, omdat het bestuursorgaan de bevoegdheden niet heeft om rekening te houden met persoonlijke omstandigheden. De noodzaak tot ingrijpen is daarom duidelijk.

Om het probleem aan te pakken breidt dit voorstel het handhavingsinstrumentarium van bestuursorganen uit. Het voorstel geeft het bestuursorgaan ruimte om geen sanctie op te leggen of om slechts te waarschuwen. De nieuwe handhavingsaanpak geldt voor het boeteregime en het maatregelenregime. Bestuursorganen krijgen de informatie, waardoor zij rekening kunnen met de persoonlijke omstandigheden, in het toelichtingsgesprek. In dit gesprek kan het bestuursorgaan ook uitleggen aan welke verplichtingen de burger moet voldoen. Het gesprek heeft daardoor ook een preventieve functie.

Het college heeft geen opmerkingen bij nut en noodzaak.

2. Minder belastende alternatieven

Bestuursorganen kunnen bij het bepalen van de juiste handhaving voortaan rekening houden met persoonlijke omstandigheden. De verwachting is dat bestuursorganen daardoor meer waarschuwen en minder vaak boetes opleggen. Hierdoor neemt naar verwachting het aantal bezwaarschriften af.

Het college heeft geen opmerkingen bij minder belastende alternatieven.

3. Werkbaarheid

Het toelichtingsgesprek is vormvrij en kan digitaal, telefonisch of fysiek plaatsvinden. Dit komt de werkbaarheid van het gesprek ten goede, omdat het gesprek op een manier kan plaatsvinden die aansluit bij de wensen en mogelijkheden van de betreffende burgers. Ter voorbereiding van het gesprek krijgt de burger het dossier met de relevante feiten. Op welke wijze het toelichtingsgesprek gaat werken, moet de praktijk nog uitwijzen. Uw ministerie evalueert hoe bestuursorganen en burgers het toelichtingsgesprek ervaren. In de evaluatie is ook aandacht voor de effecten van het toegenomen maatwerk en demogelijkheden om af te wijken van een sanctie. Een mogelijk relevant aspect waarvan nog niet duidelijk is of evaluatie daar aandacht aan besteedt, is het feit dat de uitvoering van het gesprek is belegd bij verschillende bestuursorganen. De toelichting maakt namelijk alleen op hoofdlijnen duidelijk welke stappen in een gesprek aan bod komen, niet of er verschil tussen de aanpak van verschillende bestuursorganen is en wat daar de gevolgen van zijn.

3.1 Het college adviseert om in de evaluatie eveneens aandacht te besteden aan de verschillen in de wijze waarop de bestuursorganen het toelichtingsgesprek voeren en wat daar de gevolgen van zijn.

4. Gevolgen regeldruk

De toelichting beschrijft en berekent de regeldrukgevolgen van het toelichtingsgesprek en de afname van het aantal bezwaarschriften. Daarbij ontbreken de regeldrukkosten die het gevolg zijn van het toelichtingsgesprek dat de gemeenten voeren. Ook ontbreekt de regeldrukbesparing van de vermindering van het aantal bezwaarschriften bij gemeenten.

4.1 Het college adviseert de regeldrukparagraaf op bovengenoemde punten aan te vullen, conform de Rijksbrede methodiek.

Dictum

Nut en noodzaak van de wijzigingen zijn onderbouwd. Het college heeft geen opmerkingen bij minder belastende alternatieven. Bij werkbaarheid adviseert het college om in de evaluatie ook aandacht te besteden aan de verschillen in de wijze waarop de bestuursorganen het toelichtingsgesprek voeren en wat daar de gevolgen van zijn. Tot slot moet de regeldrukparagraaf op een aantal punten worden aangevuld.

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van dit voorstel:

Indienen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

Voorzitter

Secretaris